

**INSTITUTIONEN FÖR SOCIOLOGI
OCH ARBETSVETENSKAP**

EXTREMISTEN OCH DEN ANDRE

En kritisk diskursanalys av Samtalskompassen som medel mot våldsbejakande extremism.

Elvira Johansson

Examensarbete för Kandidat i sociologi, 15 hp:
Handledare: Carl Cassegård
Termin/år: HT-2016

Abstract

Title: Extremisten och den andre: En kritisk diskursanalys av Samtalskompassen som medel mot våldsbejakande extremism.

Author: Elvira Johansson

Supervisor: Carl Cassegård

Examiner: Oksana Schmulyar Green

Bachelor's Thesis in Sociology, 15 credits

Date: January 2017

Characters: 69 702 (including space)

The aim of this study is to examine Samtalskompassen as a crime-preventing measure implemented in Sweden by the national coordinator against violent extremism. This includes studying how street-level bureaucrats and professionals are to exercise social control to prevent violent extremism, and the complex problems of preventing violent protest without preventing all forms of protest. This is to be done through the following questions:

How does Samtalskompassen create an image of people at risk of being drawn to violent extremism?

How does Samtalskompassen suggest that professionals such as social secretaries, teachers, community police, school nurses etc. are to prevent radicalisation towards violent extremism?

Is it possible to, considering the earlier mentioned risk for preventing all forms of activism, to understand Samtalskompassen as repression of activism as well as crime-preventing?

The method used in this study is Norman Fairclough's Critical Discourse Analysis. The method is also partly inspired by Jacques Derrida's idea of interpreting implicit meanings from what is explicitly stated in a text. The material used is the website Samtalskompassen, which is the educational material the crime preventing measure is based on. Theoretically I make use of concepts and perspectives from both criminology and social movement studies.

The first result is that the image of a person at risk for being drawn to violent extremism is based on an expression of collective identity connected to the movements in Samtalskompassen labelled violent. The second result is that professionals are to exercise crime prevention through socialisation and control. The final result is that Samtalskompassen can be seen as including different forms of repression: soft repression such as channeling, as well as coercive repression.

Key words: Samtalskompassen, violent extremism, crime prevention, social movement theories, Critical Discourse Analysis.

Några korta men uppriktiga tack:

Till min handledare Carl Cassegård för fantastiskt stöd samt ditt lugna intryck av att uppsatsen kommer ordna sig.

Till min studiegrupp *I was looking for an uppsatsidé and then I found an uppsatsidé. But heaven knows, I'm miserable now* för att ni gett mig en anledning att ta mig till campus. Utan er hade uppsatsen inte varit i närheten av färdig.

Slutligen till Leo, som orkat bo med mig under den här tiden.

Innehåll

1. Bakgrund.....	4
2. Syfte och frågeställningar	5
3. Tidigare forskning.....	6
3.1. Radikalisering.....	6
3.2. Myndigheters sociala kontroll	7
4. Teori.....	10
4.1. Teoretiska perspektiv och begrepp	10
4.1.1. Kollektiv identitet och framing.....	10
4.1.2. Brottsprevention.....	12
4.1.3. Repression.....	13
4.2. Begreppsdefinitioner	14
5. Metod och material	15
5.1. Kritisk diskursanalys	15
5.2. Urval och studiens avgränsningar.....	16
5.3. Material.....	17
5.4. Tillvägagångssätt	19
5.5. Etiska överväganden.....	19
6. Resultat och analys	21
6.1. Bilden av en extremist	21
6.1.1. Extremisten	21
6.1.2. Den andre	21
6.1.3. Extremisten, identiteten och engagemanget.....	22
6.1.4. Extremisten och de ideologiska förebilderna.....	24
6.1.5. Sammanfattning	25
6.2. Brottsprevention	25
6.2.1. Socialisation och kontroll	25
6.2.2. Sammanfattning	27
6.3. Mer än prevention?.....	27
6.3.1. Repression.....	27
6.3.2. Sammanfattning	30
7. Sammanfattande diskussion.....	31
8. Litteraturlista.....	33

1. Bakgrund

I århundraden har sociala rörelser yttrat åsikter, demonstrerat och kämpat för ett annat samhälle. Rätten att uttrycka sina åsikter utan censur eller granskning är en av de grundläggande värderingarna i ett demokratiskt samhälle och lagen om yttrandefrihet är en av Sveriges fyra grundlagar (Riksdagen 2016). Något som lyfts både inom politiska debatter och media är att rörelser kan innebära våldsbejakande extremism, d.v.s. att bejaka eller bruka våld för att uppnå sina mål. I strävan efter att motverka detta uppfattade problem med våldsbejakande extremism tillsatte den svenska regeringen en nationell samordnare (hädanefter kallad Samordnaren) mot våldsbejakande extremism. Som en åtgärd har Samordnaren därpå infört utbildningsinsatsen *Samtalskompassen* (Ju 2014:14). Detta är ett material tillgängligt för alla på ”<http://samtalskompassen.samordnarenmotextremism.se/>” och riktar sig till de som i sitt yrkesliv möter personer, främst unga, som uppfattas ligga i riskzonen för att radikaliserar mot våldsbejakande extremism. Materialet erhåller bland annat kunskap om potentiella varningstecken för radikalisering och stöd för dialog vid misstanke om radikalisering. De yrkesgrupper som materialet vänder sig till är främst inom skolmiljön såsom lärare, kuratorer, fritidsledare o.dyl., men även socialsekreterare och andra s.k. gräsrotsbyråkrater, närpolis, fältassistenter m.m. (ibid:27).

Samtalskompassen beskrivs av Samordnaren som en *brottspreventiv åtgärd*. Brottspreventivt arbete bör enligt Ingrid Sahlin, professor i socialt arbete och docent i sociologi, beskrivas som ett samhällsligt fenomen styrt av politiska agendor och rådande samhällsnormer. Dessa åtgärder finner legitimitet i sitt syfte att motverka beteenden vilka uppfattas skadliga för samhället om de lämnas orörda (Sahlin 2000:17). Utifrån detta menar jag att en problematik med Samtalskompassen som brottspreventiv åtgärd är hur den definierar skadliga beteenden och åsikter, samt vilka former av protest åtgärden beskriver som våldsbejakande extremistiska. Det problematiska med ett material som ska verka utbildande kring vilken protest som anses vara våldsbejakande extremistisk är att det även riskerar inkludera och förebygga fredlig aktivism. Detta kan därmed agera hindrande mot aktivism som är positiv för samhället. Häri ligger vikten av att kritiskt granska Samtalskompassen som åtgärd. Detta kommer jag till i följande kapitel, gällande uppsatsens syfte och frågeställningar.

2. Syfte och frågeställningar

Syftet med denna studie är att kritiskt granska Samtalskompassen som specifik brottspreventiv utbildningsinsats mot våldsbejakande extremism. Anledningen till att uppsatsen fokuserar på just Samtalskompassen är att åtgärden är relativt ny, då den implementerades 2015, och har som uttalat mål att motverka våldsbejakande extremism. Risken i detta, menar jag, är att det kan leda till en inskränkning av den demokratiska rätten till protest och därmed förebygga även fredlig aktivism. Fokus i denna uppsats blir således att granska hur gräsrotsbyråkrater och yrkesverksamma inom offentlig sektor, utifrån Samtalskompassen, ska utöva kontroll för att förebygga våldsbejakande extremism. Genom detta ämnar denna uppsats även belysa gränsdragningen till politisk aktivism och problematiken i att förebygga våldsbejakande aktivism utan att förebygga aktivism överlag.

Värt att poängtera är att analysen inte kommer beröra brottspreventivt arbete eller Samordnarens arbete mot våldsbejakande extremism överlag, hur Samverkansgrupperna på lokal nivå bestående av aktörer från ex. skola, socialtjänst, fritidsverksamhet m.m. kommer arbeta med Samtalskompassen samt hur de yrkesverksamma som Samtalskompassen riktar sig till uppfattar materialet och deras roll i arbetet mot våldsbejakande extremism. Inte heller kommer den beröra hur de grupper som utmålas som extremistiska uppfattar Samtalskompassen.

Studiens syfte ämnas besvaras utifrån följande tre frågeställningar:

1. Hur formar Samtalskompassen bilden av personer i riskzonen för att infalla i våldsbejakande extremism?
2. Hur menar Samtalskompassen att yrkesverksamma såsom socialsekreterare, lärare, fritidsledare, närpolis, kuratorer, fältassistenter, skolsköterskor, ungdomsledare m.m. ska motverka radikaliseringsrisk i våldsbejakande extremism?
3. Går det, utifrån tidigare nämnda risk för förebyggande av all aktivism, att förstå Samtalskompassen som repression av aktivism såväl som preventiv mot brott?

3. Tidigare forskning

Då forskningen på den specifika åtgärden Samtalskompassen är begränsad delar jag in tidigare forskning i två avsnitt: dels en översikt över hur forskningsläget i Europa ser ut gällande radikaliserings, dels forskning som berör granskning av förebyggande åtgärder mot våldsbejakande extremism och myndigheters sociala kontroll.

3.1. Radikalisering

Enligt de norska forskarna Tore Bjørgo och Ingvild Magnæs Gjelsvik har nordisk forskning bidragit mycket till fältet våldsbejakande extremism och terrorism (Bjørgo & Gjelsvik 2015:213–218). Speciellt Danmark är centralt i detta fält, med bl.a. Erslev Anderson som forskat på internationell terrorism och Manni Crone samt Ann-Sophie Hemmingsen vilka har fokuserat på inhemsk terrorism och utländska stridande (ibid:215). Generellt har fokus i tidigare forskning på fältet legat på processen in i/ut ur radikaliserings (Lindekilde 2012a:336). I Sverige finns en lång tradition med forskning på extremism. Bland annat publicerar Justitiedepartementet (t.ex. Alm 2014) samt Säkerhetspolisen (t.ex. Säkerhetspolisen 2010) aktuell forskning och tendenser på ämnet. Magnus Ranstorp m.fl. på CATS - Centrum för asymmetriska hot- och terrorismstudier vid försvarshögskolan - har bidragit med mycket forskning gällande radikaliserings, terrorism och utländska stridande (t.ex. Ranstorp, Gustavsson & Hyllengren 2015; Ranstorp & Hyllengren 2013).

I övriga Europa skiljer sig forskningsfokus beroende på land och forskningsmiljö. För att nämna ett par är The Centre for the Study of Terrorism and Political Violence (CSTPV) vid University of St. Andrews i Skottland Europas äldsta forskningscenter på det här fältet och jobbar mycket med hur man kan förebygga extremism. I Italien finns European University Institute med Donatella della Porta som är ett klassiskt namn inom forskning på extremism, sociala rörelser, demonstrationer och repression (Bjørgo & Gjelsvik 2015:227-230).

Återkommande i tidigare forskning på ämnet är att personer inte dras till extremism främst av ideologiska skäl utan av sociala skäl. Teorier som används är bland annat Agnews general strain-teori (Kayaoglu 2008:36) samt neutraliseringstekniker (Bjørgo & Gjelsvik 2015:36) för att förklara själva processen in i radikaliserings och hur man rättfärdigar våldsbejakande beteende. Att folk stannar kvar i våldsbejakande miljöer förklaras bland annat med stämplingsteori och rädsla för stigmatisering (ibid:34-36). Även spänningen, estetiken, attraktion till vapen och känslan av risk kan vara bidragande faktorer till engagemang (ibid:216).

Trots att min studie inte berör själva radikaliseringsprocessen är denna tidigare forskning ändå till hjälp för att identifiera argument i Samtalskompassen vilka kan hjälpa mig se åtgärden som en del i en större diskurs.

3.2. Myndigheters sociala kontroll

Gällande granskning av åtgärder finns bl.a. Lasse Lindekilde som kritiskt granskat myndigheters jobb med förebyggande insatser mot radikalisering och extremism. Exempelvis har han skrivit om *the Aarhus Program* och *VINK-program*, danska projekt mot radikalisering vilka, liknande Samtalskompassen, går ut på att informera gräsrotsbyråkrater om tecken på radikalisering och sätt att handskas med detta (Lindekilde 2012b:392).

I artikeln *Neo-liberal governing of "radicals": Danish radicalization prevention policies and potential iatrogenic effects* menar Lindekilde att det preventiva arbetet mot radikalisering bygger på "repressiv liberalism" (Lindekilde 2012c:123, min översättning), vilket innebär att preventionen mot radikalisering sker genom disciplinering av unga vilka uppvisar tecken på antidemokratiska värderingar (ibid). Han oroas av att frågor eller kontakt från lärare och mentorer mot radikalisering kan leda till att personer radikaliserar på grund av den negativa stämpel detta innebär. Han menar inte att så behöver vara fallet, men att det enligt hans bedömning finns en reell risk för det (ibid:124). Lindekilde talar om *iatrogenic effects*, vilket ursprungligen är en medicinsk term för att beskriva negativa biverkningar av mediciner eller behandlingar, men vilken även används för att beskriva negativa effekter av exempelvis brottsförebyggande åtgärder (ibid:111). Hans slutsats blir att det är i de åtgärder vilka bygger på repressiv liberalism som risken för *iatrogenic effects* är störst (ibid:124).

I artikeln *Value for money? Problems of Impact Assessment of Counter-Radicalisation Policies on End Target Groups: The Case of Denmark* (2012b) menar Lindekilde att den danska modellen mot radikalisering baseras på radikalisering som en individuell process, där orsaken kan vara en blandning av ett flertal faktorer. Detta leder till att de förebyggande åtgärderna ofta blir osammanhängande och tvetydiga. Ett resultat blir att utvärderingen av hur effektiva dessa åtgärder är blir vag, och få diskuterar eventuella effekter på lång sikt. Ett sätt att handskas med detta, menar Lindekilde, skulle kunna vara att göra målen för åtgärderna mindre abstrakta, exempelvis genom att ta bort integration och social sammanhållning som mål för strategin. Dels då det kan uppfattas som att en brist på integration och social sammanhållning vore kausala faktorer till radikalisering, men också eftersom dessa redan fokuseras på inom andra områden. Utöver detta föreslår Lindekilde att bedömning av effekten av en förebyggande insats bör ske

genom datatriangulering samt att införandet av mer komparativa element i bedömningen skulle underlätta att se vilka effekter som kan tillskrivas de förebyggande åtgärderna. Han menar också att de danska myndigheterna skulle tjäna på att specificera vilka teoretiska grunder åtgärderna bygger på och hur integration och social sammanhållning ska bidra till förebyggandet av radikaliserings (ibid:398-400).

Minerva Nasser-Eddine, Bridget Garnham, Katerina Agostino och Gilbert Caluya har sammanställt litteraturöversikten *Countering Violent Extremism* (2011) om forskning och arbete gällande våldsbejakande extremism. Här beskrivs bland annat hur ett flertal forskare är överens om vikten av att myndigheter i sitt förebyggande arbete mot våldsbejakande extremism inte tillåter säkerhetsansvariga att överreagera repressivt utan måste vara anti-diskriminerande, opolitiska, samt hålla sig till de demokratiska ramverken. En stor del av åtgärdernas legitimitet ligger i myndigheternas transparens och pålitlighet (Nasser-Eddine, Garnham, Agostino & Caluya 2011:71).

Till tidigare forskning kan även räknas Sara Johansson och Markus Arvidssons precis publicerade artikel *Att bekämpa det onda eller främja det goda*, vilken syftar till att studera hur professionella upplever personer med anknytning till våldsbejakande miljöer (Johansson & Arvidsson 2016:347). De har utifrån Erving Goffmans ramanlys, Howard Beckers begrepp etikettering samt Sahlins preventionstypologi analyserat enkätmaterial och fokuserat på yrkesgrupperna socialtjänst, skola, polis och kommunpolitiker (ibid:345, 352). Resultatet redovisar hur de olika verksamhetsrepresentanterna ramar in preventionen mot personer i våldsbejakande miljöer utifrån ”ett främjande av det goda” eller ”ett bekämpande av det onda” (ibid:365). Det finns, menar artikelförfattarna, en moralisk bedömning om vilka som berättigas hjälp. Personen i den våldsbejakande miljön bedöms som antingen stackare eller skurk beroende på vilket skede i radikaliserings mot extremism den befinner sig. När preventionen ses som ett främjande av det goda kan det ske en förskjutning från att se personen som en skurk till att se den som en stackare i behov av hjälp. Detta hänger även ihop med uppdelningen i primär, sekundär och tertiär prevention (för närmare beskrivning av dessa preventioner se Sahlin 2000:36-38) där primär prevention oftare ses som ett främjande av det goda, tertiär som ett bekämpande av det onda och sekundär som ett mellanting. De olika yrkesgruppernas individsyn skiljde sig åt, vilket artikelförfattarna menar överensstämmer med vilken grad av prevention den specifika yrkesgruppen utövar. Exempelvis tenderade yrkesgruppen skola att se preventionen som ett främjande av det goda medan kommunpolitiker tenderade se det som ett bekämpande av det onda (Johansson & Arvidsson 2016:365-366).

Överlag kan sägas att mycket av den tidigare forskningen, speciellt Lindekildes, på myndigheters sociala kontroll präglas av en policy-orientering där syftet är att granska åtgärder mot våldsbejakande extremism genom att lyfta potentiella risker med åtgärderna samt hur de skulle kunna förbättras. Syftet med denna studie är annorlunda och ämnar som tidigare nämnt att kritiskt granska Samtalskompassen som specifik brottspreventiv utbildningsinsats mot våldsbejakande extremism. Då det förefaller finnas en brist på forskning som handlar om att granska kontroll som utövas av myndigheter i syfte att förebygga våldsbejakande extremism, är detta en lucka jag ämnar bidra till att fylla med den här uppsatsen. Med vilka analysinstrument jag ämnar göra detta kommer jag till i följande teorikapitel.

4. Teori

Följande kapitel kommer redogöra för de analysinstrument vilka har valts för den kritiska granskning av Samtalskompassen som är uppsatsens syfte. Den teoretiska utgångspunkten för denna uppsats skiljer sig till större del från de i tidigare forskningen nämnda teorierna, eftersom uppsatsen närmar sig arbetet mot våldsbejakande extremism från ett annat perspektiv än den tidigare forskningen gjort. Det bör även poängteras att de instrument som används i analysen har konstruerats med hjälp av rörelseteori för att passa analysen. De instrument som används är således inte enbart tillämpade på materialet, utan även anpassade efter studiens ändamål.

4.1. Teoretiska perspektiv och begrepp

4.1.1. Kollektiv identitet och framing

Under 1960-talet uppstod nya sociala rörelser vilka skiljde sig från tidigare gällande ex. organisation, ideologier och mål. Dessa benämndes *New social movements* (NSM) och beskrevs utifrån teorier om att nya sociala rörelser och protester inte längre baseras på klasstillhörighet utan på vad som senare av Alberto Melucci kom att kallas kollektiv identitet, en känsla av samhörighet till en grupp. Enligt NSM teori bygger således deltagande i en social rörelse på att man relaterar till det kollektivet och dess identitet. Uttryck för denna samhörighet kan ske exempelvis genom attribut såsom kläder, symboler samt ritualer (Hunt & Benford 2004:437-440). Melucci beskriver kollektiv identitet som en process där aktioners syfte och tillvägagångssätt tankemässigt definieras, där det finns en känsla av samhörighet samt att ett nätverk av relationer formas (Wettergren 2005:64). Francesca Polletta och James Jasper definierar begreppet som

an individual's cognitive, moral, and emotional connections with a broader community, category, practice, or institution. It is a perception of a shared status or relation, which may be imagined rather than experienced directly, and it is distinct from personal identities, although it may form part of a personal identity.

(Polletta & Jasper citerade i Hunt & Benford 2004:440)

Konstruktion av kollektiv identitet beskrivs som en grundläggande process för en rörelses beständighet. Taylor och Whittier har lyft tre analytiska verktyg för att kunna förstå hur kollektiv identitet konstrueras: *gränser*, *medvetenhet* och *förhandling* (ibid:441, min översättning). Gränser är de olika strukturerna som markerar skillnader mellan dominerande och utmanande samhällsgrupper. Detta görs exempelvis genom att medverkande i rörelsen lyfter moraliska, känslö-, beteendemässiga eller andra egenskaper vilka särskiljer rörelsen från

övriga samhället. Genom detta sätt att skapa en tydlig bild av vad rörelsen är och vill, konstrueras även en bild av vad den inte är (ibid:441-443). Medvetenhet syftar oftast till den ”politiska medvetenhet” eller ”oppositionella medvetenhet” (ibid:442, min översättning) som uppstår när en rörelse definierar sina intressen. Förhandlingar innebär ”the symbols and everyday actions subordinate groups use to resist and restructure existing systems of domination” (Taylor & Whittier citerade ibid). Detta, att identitet även uttrycks och synliggörs utåt med symboler och handlingar, är det som gör att begreppet kan användas på det sätt jag gör i uppsatsen.

Framing är ett perspektiv som grundas på den symboliskt interaktionistiska och konstruktivistiska tanken att betydelse skapas genom olika tolkningsprocesser. Perspektivet används för att lyfta hur rörelsers betydelse och intressen skapas och formas av olika aktörer såsom aktivister inom och utanför rörelsen samt media och politiker. Framing som verb används för att tillskriva mening till en rörelses aktivitet för att ex. samla anhängare eller avskräcka motstånd (Snow 2004:384).

Consistent with this orienting principle, the framing perspective, as it has evolved in the social movement arena since the mid-1980s (see Snow et al. 1986; Snow and Benford 1988, 1992; Gamson 1992; Tarrow 1998; Benford and Snow 2000; Williams and Benford 2000; Johnston 2002), focuses attention on the signifying work or meaning construction engaged in by social-movement activists and participants and other parties (e.g., antagonists, elites, media, countermovements) relevant to the interests of social movements and the challenges they mount.

(ibid)

I denna uppsats kommer begreppen kollektiv identitet och framing användas i relation till den första forskningsfrågan, för att förstå bilden av riskfyllt beteende och åsikter hos en grupp eller individ som finns i materialet Samtalskompassen. Att på detta vis studera hur kollektiv identitet och framing används av utomstående aktörer på en person eller rörelse för att lyfta den som våldsbejakande, är inte hur begreppen traditionellt används av Hunt & Benford respektive Snow. Jag vill dock betona identitetsbegreppets relevans i analysen, eftersom Samtalskompassen tar fasta på yttre manifestationer av identitet som riskindikatorer för våldsbejakande extremism. I relation till detta blir även framingperspektivet relevant då det synliggör hur Samtalskompassen konstruerar den våldsbejakande extremisten. Båda dessa begrepp används således som orienterande begrepp i diskursanalysen. Därmed vill jag mena att bruk av begreppen är motiverat och analytiskt gångbart.

4.1.2. Brottsprevention

Sahlin har skapat en typologi över brottsprevention som dels avser fånga upp den förebyggande insatsens objekt, men också det överordnade värde som motiverar insatsen (Sahlin 2000:86). Typologin består av fyra dimensioner: förändring av samhällets sociala och ekonomiska strukturer, socialisation, effektivisering av institutioner samt kontroll.

		Åtgärdens objekt	
		<i>förutsättningar</i>	<i>beteenden</i>
Överordnat värde	<i>individens välfärd/frihet</i>	1. förändring av strukturer/miljö	2. socialisation
	<i>samhällets ordning</i>	3. effektivisering av institutioner	4. kontroll

(ibid:88)

Där insatsens överordnade värde är individens välfärd/frihet finns *förändring av strukturer/miljö* samt *socialisation*. Förändring av strukturer/miljö syftar till åtgärder vilka ökar jämlikhet genom förbättrade levnadsförhållanden och social rättvisa. Dessa insatser utgår från tanken att välmående verkar förebyggande mot brott. Sahlin exemplifierar denna åtgärd med bl.a. välfärdspolitik samt reformering av vardagsmiljöer såsom skola och arbetsplatser (ibid:86-93). Socialisation syftar till åtgärder vilka ”förväntas främja individers positiva utveckling och integrering i samhället” (ibid:94). Här exemplifierar Sahlin med verksamheter som utbildning, förskola och fritidsgårdar, men även ex. upplysning om folkhälsa och droger, så länge det överordnade syftet är att ”ändra individers beteende för att öka deras välbefinnande, såsom de själva definierar det (eller åtminstone kan antas göra det)” (ibid). Kritik mot socialisation som preventionsmodell är att den kan upplevas förmyndande i den mening att staten beslutar om vilken utveckling som kan betraktas positiv. Det kan också diskuteras huruvida socialisation som insats ställer vad som anses vara samhälleliga intressen mot individers rättigheter. Socialisation ämnar främja en slags inre kontroll och internalisering av normer (ibid:96-97).

Där insatsens överordnade värde är samhällets ordning kan vi i typologin finna *effektivisering av institutioner* samt *kontroll*. Effektivisering av institutioner beskriver åtgärder vilkas syfte är att effektivisera myndigheters och förvaltningars kontrollverksamhet. Detta exemplifieras med samordning av information, registerföring, nya metoder för datainsamling etc. Men även

insatser vilka finns till för brottsoffren kan infalla i denna kategori, något Sahlin exemplifierar med hur misshandel i hemmet sedan 1984 faller under allmänt åtal. En kritik Sahlin riktar mot effektivisering av institutioner är att det kan ske på bekostnad av den personliga integriteten (ibid:97-99). Den fjärde och sista modellen, kontrollmodellen, ”syftar till att reglera beteendet hos enskilda individer, grupper eller hela befolkningen för den sociala ordningens skull” (ibid:99). Under denna kategori faller insatser som inkapacitering, tvångsomhändertagande, observation, övervakning o.dyl. (ibid:99-100).

Sahlins brottspreventiva typologi kommer användas med syfte att diskutera vilken typ av brottspreventiv åtgärd Samtalskompassen kan ses som, och kommer således vara mest relevant i relation till uppsatsens andra forskningsfråga.

4.1.3. Repression

Charles Tilly definierar *repression* som ”any action by another group which raises the contender’s cost of collective action” (Earl 2003:46). Jennifer Earl menar att denna definition av begreppet teoretiskt möjliggör för skillnaden mellan *coercion* och *channeling* som Anthony Oberschall lyfte redan 1973 (ibid). Earl menar att repression har tre dimensioner. Den första är den repressiva agenten som kan vara: statlig och starkt kopplad till den nationella politiska eliten; statlig men svagt kopplad till den nationella politiska eliten; samt privat. Repressionens andra dimension är dess karaktär, exempelvis *coercion*, där repressionen involverar bruk av våld eller uppvisande av styrka, kontra *channeling*, där repressionen sker utan våld och istället fokuserar på protestens form och vilka resurser rörelsen har tillgång till. Den tredje dimensionen är huruvida repressionen är synbar eller dold (ibid:47-48). Earl definierar *covert*, dold, repression som något som sker “when the agents of repression, their actions, and the purpose of their actions are *intended* be unknown to the general public” (ibid:48). *Overt*, synbar, repression ska vara uppenbar såväl för demonstranter som för allmänna åskådare (ibid). Channeling som repressiv form är svårare att identifiera än coercive repression, vilket Earl menar kan bero på att många ser channeling som en form av reglering snarare än repression, trots att Oberschall menar att det i själva verket är reglering som kan ses som en form av repression (ibid:51).

Myra Marx Ferree skriver om *soft repression* och menar att detta kan ses på tre analytiska nivåer: mikro-, meso- samt makronivå (Ferree 2005:142). På mikronivå består soft repression av förlöjligande och används i mellanmänskliga interaktioner (ibid:142-144). På mesonivå består soft repression av stigmatisering av grupper. Om en grupp i stort upplevs ha dåligt

anseende reflekteras detta negativt på de personer vilka känner samhörighet med gruppen. ”Directed at a movement that has already achieved some credibility in civil society, stigma as a weapon seeks to limit further gains by making identification with a group more costly” (ibid:146). På makronivå beskrivs soft repression som tystande, vilket verkar genom att hindra möjligheterna för rörelser, som ämnar göra sig hörda i samhället, att höras (ibid:145-147).

I denna studie kommer repression användas för att studera huruvida Samtalskompassen kan förstås utifrån begreppet repression samt för att diskutera svårigheten i förbyggande av våldsam aktivism utan att förebygga aktivism överlag, d.v.s. i relation till tredje forskningsfrågan och uppsatsens syfte.

4.2. Begreppsdefinitioner

Nedan följer ett par begreppsdefinitioner för att underlätta förståelsen av vad som egentligen åsyftas med studiens centrala begrepp.

Radikalisering: Här används forskarna Tore Bjørgo och John Horgans definition av radikalisering, där begreppet ska beskriva förändring av inställning till våld som politiskt hjälpmedel, för att därmed hålla det skilt från att faktiskt delta i våldsutövande (Bjørgo & Gjelsvik 2015:15-16).

Våldsbejakande extremism: Samtalskompassen definierar våldsbejakande extremism utifrån att det ”handlar om att bejaka och bruka våld som medel för att förverkliga extrema ideologiska åsikter och idéer” (Nationella samordnaren mot våldsbejakande extremism 2016j).

5. Metod och material

Denna uppsats har en kvalitativ ansats och består av en dokumentanalys av webbplatsen Samtalskompassen. Dokumentanalys, analys av texter, bygger dels på tanken att språket utgör gränserna för vad människor tänker och hur de agerar. Men dokumentanalys är också relevant utifrån det faktum att det i informationssamhället sker en ständig textproduktion med syfte att vidarebefordra idéer och tankar till de som läser texterna, och således får konsekvenser i hur läsarna i sin tur handlar och tänker (Bergström & Boréus 2012:17). Denna studie har använt dokumentanalys för att studera Samtalskompassen i sig, som ett dokument med syfte att läsas och användas av yrkesutbildade som medel mot våldsbejakande extremism. Utifrån uppsatsens syfte hade även intervjuer med exempelvis den nationella samordnaren eller dess lokala instanser kunnat användas. Men då syftet var att kritiskt granska åtgärden i sig fann jag det mest relevant att i uppsatsen utgå från åtgärden som dokument för att på så sätt komma så nära materialet som möjligt. Fördelen med detta har varit att jag kunnat studera materialet såsom det finns tillgängligt för de som ska arbeta brottspreventivt utifrån det. Detta har för mig varit det viktigaste, eftersom det är bilden av extremisten, såsom den framställs i Samtalskompassen, som påverkar hur de som ska bemöta potentiell extremism utifrån materialet ser på våldsbejakande extremism och engagemang i rörelser. Nackdelen med den valda metoden har varit att jag inte fått veta hur Samordnaren, dess lokala instanser etc. ser på åtgärden, och vad de anser att materialet uttrycker. Jag anser dock att fördelen med den valda metoden väger upp nackdelen, och att dokumentanalys har tjänat studiens syfte väl. Följande stycke kommer redogöra för analysmetoden kritisk diskursanalys, vilket mer detaljerat beskriver vad analysen strävat efter att klargöra.

5.1. Kritisk diskursanalys

Kritisk diskursanalys, CDA – Critical Discourse Analysis, förknippas starkt med Norman Fairclough och används för att belysa språkliga och kommunikativa praktiker samt deras kontext. CDA lyfter diskursers koppling till makt, vilket även är starkt kopplat till hur diskurser inte enbart påverkas av utan även påverkar strukturer. ”Med hjälp av språket skapar vi representationer av verkligheten, som aldrig bara är speglingar av en redan existerande verklighet – representationerna bidrar till att skapa den” (Winther Jørgensen & Phillips 2000:15). Eftersom diskurs på så sätt är såväl konstituerad som konstituerande, och därmed bidrar till att skapa sociala identiteter (ibid:72-76), används CDA i denna uppsats för att se hur Samtalskompassen skapar den våldsbejakande extremisten.

Alla former av språkbruk är kommunikativa händelser, och kan enligt Fairclough beskrivas och analyseras utifrån tre nivåer: textnivån, den diskursiva praktiken samt den sociala praktiken (ibid:73-74).

På den första nivån, textnivån, ligger fokus på den språkliga praktikens grammatik och innebörd. Detta analyseras bl.a. med hjälp av de grammatiska elementen *transitivitet* och *modalitet*. *Transitivitet* studeras för att se ”hur händelser och processer förbinds (eller inte förbinds) med subjekt och objekt” (ibid:87), exempelvis om en agent lyfts i samband med en händelse eller om händelseförloppet utmålas som något ingen kan ställas till svars för. Analys av *modalitet* i en diskursanalys syftar till i vilken grad en texts avsändare instämmer med påståendet, exempelvis om påståendet framställs som en sanning (ibid:87-88). Textnivån kommer främst att beröras i min första forskningsfråga.

Den andra nivån är den diskursiva praktiken där forskaren studerar textens produktion, distribution och konsumtion. Inom produktion kan begreppet *intertextualitet* användas för att beskriva hur en text relaterar och bygger på andra texter. På så sätt möjliggörs en studie av hur en text levt vidare genom olika dokument och använts av olika aktörer (ibid:85-86).

Den tredje och sista nivån är den sociala praktiken där diskursen sätts i ett socialt sammanhang och därmed aspirerar på att kunna uttala sig om ideologi och maktförhållanden. Här ska ”relationerna mellan den diskursiva praktiken och den diskursordning som den ingår i klarläggas” (Fairclough citerad ibid:90). I den sociala praktiken ska även strukturerna vilka utgör ramen för den diskursiva praktiken kartläggas. Här är syftet att studera om ”den diskursiva praktiken reproducerar eller omstrukturerar den existerande diskursordningen, och vilka konsekvenser det har för den bredare sociala praktiken” (ibid:75). Diskursordningen definieras av Fairclough som ”summan av de diskurstyper som används inom en social institution eller en social domän” (Fairclough citerad ibid:73). Den sociala praktiken kommer diskuteras främst i min andra och tredje forskningsfråga.

5.2. Urval och studiens avgränsningar

Urvalet till denna studie har avgränsats till webbplatsen Samtalskompassen, med motiveringen att Samtalskompassen som brottspreventiv åtgärd bygger på webbplatsen, vilken innehåller det nationella utbildningsmaterial och metodstöd yrkesverksamma såsom socialsekreterare, lärare, fritidsledare, närpolis, kuratorer, fältassistenter, skolsköterskor, ungdomsledare m.m. hänvisas till i arbetet mot våldsbejakande extremism. För att studera den diskursiva praktiken i

analysen har dock även rapporter gällande insatsens bakgrund och produktion använts. Övriga dokument gällande förebyggande arbete generellt eller rapporter kring våldsbejakande extremism i Sverige har inte använts i analysen. Detta beror på studiens syfte att granska Samtalskompassen specifikt och inte förebyggande arbete generellt, vilket har gett en naturlig begränsning av studiens material. Datamängdens utformning varierar från skrivna texter till ljudklipp och videor. Eftersom allt material är publicerat på Samtalskompassen och därmed ingår i det material yrkesverksamma möts av när de vill få stöd gällande våldsbejakande extremism baseras denna studie på hela webbplatsens publicerade material, oavsett utformning. Grundläggande har jag gått igenom allt material, men vissa delar av webbplatsen har visat sig mer användbara för analysen än andra, vilket jag diskuterar närmare i följande avsnitt om studiens material.

Att jag i studien använder den officiella webbsidan Samtalskompassen minskar även risken för snedvridning i datamängden, då jag kan granska utbildningsmaterialet direkt och inte en omskrivning av det (Yin 2013:152), vilket ökar studiens reliabilitet.

5.3. Material

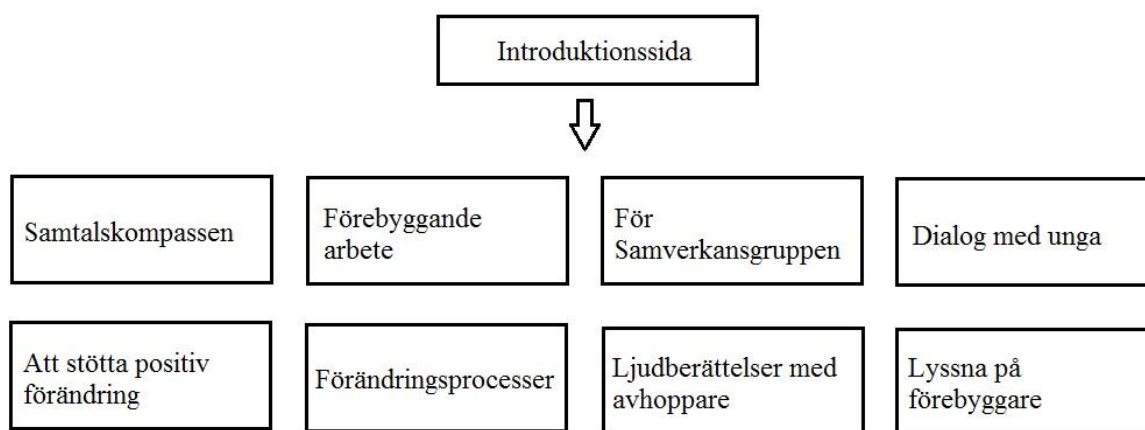
Följande stycke kommer kort behandla Samtalskompassens framväxt, dess produktion samt konsumtion och därmed beröra Samtalskompassens diskursiva praktik. Därpå följer en förklaring av hur Samtalskompassen som webbplats är uppbyggd och vilka delar av materialet jag fokuserat på.

Utbildningsmaterialet Samtalskompassen har utvecklats i SOU 2013:81 – *När vi bryr oss*, och bygger på det utbildningsarbete i förebyggande syfte mot våldsbejakande extremism som sker i Storbritannien, Nederländerna, Danmark, Norge och Finland. Utifrån dessa länders arbetsätt har sedan Samtalskompassen som modell framarbetats först i SOU:n och sedan implementerats under Samordnarens webbplats (SOU 2013:81:95-99). Detta kan ses som en del i materialets intertextualitet, hur det levt vidare i olika sammanhang. Intressant vid läsning av SOU:n är rekommendationen att webbsidan ska hållas lösenordskyddad: ”Det finns anledning att låta innehållet vara förbehållet yrkesverksamma personer och inte spridas öppet på nätet, något som kan inverka kontraproduktivt på arbetet” (ibid:99). Samtalskompassen är således ursprungligen framtagen med tanken att det ska vara ett dolt material. Tanken att den ska hållas lösenordskyddad har tagits bort mellan produktion och distribution, och är i nuvarande tillstånd tillgänglig för alla att läsa. Dock förefaller Samtalskompassen inte vara tänkt för vem som helst att konsumera. Redan vid introduktionssidan möts läsaren av detta:

Utbildningsmaterialet Samtalskompassen riktar sig till dig som möter personer i riskzonen för radikaliserings, framför allt unga i deras vardag. Målgruppen för materialet är socialsekreterare, lärare, fritidsledare, närpolis, kuratorer, fältassistenter, skolsköterskor, ungdomsledare och andra yrkesverksamma som, med hjälp av Samtalskompassen, kan få förbättrade kunskaper om hur de, utifrån sin yrkesroll kan förebygga våldsbejakande extremism.

(Nationella samordnaren mot våldsbejakande extremism 2016e)

Samtalskompassens diskurs tenderar således att vara privat, trots att den utåt sett är offentlig, då den underförstått säger att personer utanför den tilltänkta målgruppen inte har intresse av materialet. På webbplatsen möts läsaren först av introduktionssidan varpå den kan gå vidare till startsidan. Webbplatsen är uppbyggd som följande:

Webbplatsen har åtta huvudsakliga ingångar, vilka i sin tur leder läsaren vidare. Totalt består webbplatsen av ca. 50 sidor med olika mängder text gällande allt från radikaliseringsprocesser till ideologiska förebilder samt två metodstöd: ett för dialog med unga samt ett för de samverkansgrupper, bestående av aktörer från ex. skola, socialtjänst, fritidsverksamhet m.m., som ska jobba förebyggande mot extremism på kommunal nivå. Inledningsvis har jag i studien gått igenom hela webbplatsen. Gällande min första forskningsfråga, hur Samtalskompassen formar bilden av personer i riskzonen för att infalla i våldsbejakande extremism, har jag till större del använt mig av sidorna gällande förebyggande arbete, att stötta positiv förändring samt beskrivningarna av de olika rörelsernas ideologier. Jag har även använt filmerna med förebyggare på 1,5 respektive 6,5 minuter, samt ljudberättelserna med avhoppare där materialet med avhopparen från islamistisk extremism är 18 min långt; avhopparen från vänsterextremism 9 min långt; avhopparen från högerextremism 10,5 min långt. Jag har dock fokuserat på det

skrivna materialet, eftersom ljud- och filmberättelserna snarast behandlar individers subjektiva erfarenheter av extremism.

Gällande min andra fråga, hur Samtalskompassen menar att de yrkesverksamma som nämns ska kunna motverka radikaliseringsprocesser in i våldsbejakande extremism, har jag använt sidorna gällande förebyggande arbete, förändringsprocesser samt att stötta positiv förändring. Min tredje forskningsfråga ämnade se om det, utifrån den tidigare nämnda risken för förebyggande av all aktivism, går att förstå Samtalskompassen som repressiv såväl som preventiv. Gällande denna fråga har sidorna om förebyggande arbete, att stötta positiv förändring samt information om metodstödet bidragit till analysen. För att göra analysen tydlig och möjlig för utomstående att följa har jag valt ut citat jag funnit talande.

5.4. Tillvägagångssätt

Det första steget i analysen var att med utgångspunkt i studiens syfte och forskningsfrågor noggrant läsa det utvalda materialet ett flertal gånger för att skapa en övergripande bild av vad dokumenten uttrycker. Genom detta steg identifierades teoretiska perspektiv och begrepp vilka framstod som relevanta i en kommande analys av materialet. Den metodologiska utgångspunkten kan därmed snarast sägas vara induktiv (Sohlberg & Sohlberg 2013:143). Därpå återgick jag till materialet och analyserade Samtalskompassen diskursivt med hjälp av de funna teoretiska perspektiven. För att i analysen skapa en motbild till den våldsbejakande extremisten, såsom den beskrivs, har tillvägagångssättet även inspirerats av Jacques Derridas tanke att när en text beskriver någonting, beskrivs även dess motsats. På detta sätt kan man, genom att studera den uttalade meningen i en text även se den outtalade och därmed bilda sig en uppfattning om textens underliggande mening (Culler 2008:89-110).

5.5. Etiska överväganden

Allt material som används i denna studie är offentliga handlingar, dvs. allmänna handlingar som inte lagts under sekretess (Göteborgs Stad u.å.). Detta medför således inga problematiska överväganden rent forskningsetiskt, alltså gällande hur deltagande i studien kan påverkas (Vetenskapsrådet 2011:16), då offentlighetsprincipen innebär att medborgare har rätt att ta del av allmänna handlingar så länge de inte är sekretessbelagda eller innehåller personuppgifter (Göteborgs Stad u.å.).

Under studiens gång har jag även fått se till mina förförståelser gällande studiens ämne, den valda åtgärden samt eventuella sympatier jag kan ha mot någon rörelse som omnämns i

materialet. För att kunna hävda transparens i min analys har jag därför använt ett flertal citat för att resonemanget ska kunna följas. Det faktum att Samtalskompassens webbplats är offentlig möjliggör också för utomstående läsare att själva kunna studera den datamängd analysen bygger på. Utifrån vald metod är studien per definition kritiskt granskande, och som kvalitativ forskning sällan kan så hävdar inte denna studie en objektiv sanning, utan snarare möjlighet till en genom systematisk analys fördjupad förståelse av den studerade åtgärden.

6. Resultat och analys

Följande kapitel kommer behandla studiens resultat och analys. Kapitlet består av tre avsnitt vilka svarar mot mina tre frågeställningar.

6.1. Bilden av en extremist

Denna del av analysen ämnar besvara den första forskningsfrågan om hur bilden av en person i riskzonen för att dras in i våldsbejakande extremism formas i materialet. Här kommer främst diskursanalysens textnivå att beröras.

6.1.1. Extremisten

Vid läsning av materialet i Samtalskompassen förefaller det finnas en diskurs om önskvärda former av engagemang i sociala och politiska rörelser samt icke-önskvärda former av engagemang. Ett flertal ”tecken på oro” (Nationella samordnaren mot våldsbejakande extremism 2016a) listas för såväl förebyggande insatser mot grupper som för individriktade insatser. Varningstecken som ska kunna peka på en möjlig koppling mot våldsbejakande extremism är att individen engagerar sig i våldsamma aktioner, omger sig med attribut och material vilka kan kopplas till extremism samt involverar sig i kriminalitet eller andra former av riskbeteende, exempelvis: ”Att individen hänger på hemsidor, läser böcker eller ser film med våldsbejakande extremistiskt budskap” (ibid). Oroväckande åsikter är att individen förkastar demokratiska principer och är övertygad samt försöker övertyga andra om sina åsikter. Uttryck för konspirationsteorier, synen på andra som fiender, hat mot specifika grupper samt argumentation för absoluta lösningar anses också oroväckande. Här listas också försök att legitimera sina åsikter genom att peka på missförhållanden i samhället eller världen. Materialet nämner även exempel på hur relationer kan se ut vid oroväckande beteende. Detta kan vara att individen isolerar sig eller har dåliga relationer till familjen, umgås med nya kompisar, utvecklar relationer till oroväckande personer eller grupper, slutar med tidigare fritidsintressen samt lämnar sitt gamla umgänge (ibid). Dessa faktorer kan ses som textens transitivitet - hur händelsen, radikaliserings mot våldsbejakande extremism, förbinds med subjektet, den potentiella extremisten.

6.1.2. Den andre

Hur ser då den person ut som engagerar sig i politiska och sociala rörelser på ett önskvärt sätt, i motsats till den potentiella extremisten som beskrivs ovan? Med utgångspunkt i Derridas tankar (Culler 2008:89-110) möjliggörs en bild av Samtalskompassens dolda antaganden om det önskvärda engagemanget. En tolkning av textens dolda antaganden kan vara att den

önskvärda aktivisten är den som inte engagerar sig samhällsmässigt överhuvudtaget, eftersom detta då automatiskt utesluter ett flertal av ovanstående varningstecken. En alternativ tolkning är att den önskvärda aktivisten är en person som engagerar sig, men ej på ett våldsamt eller kriminellt sätt, och ej utifrån våldsbejakande extremistiskt material. Denna person visar på ödmjukhet i sina åsikter, uttrycker inte hat mot specifika grupper, är pragmatisk i sina förslag på lösningar och legitimerar inte sina åsikter genom att peka på missförhållanden i samhället eller världen. Gällande relationer bibehåller den önskvärda aktivisten goda relationer till familj och vänner, utvecklar inte relationer till nya oroväckande grupper samt bibehåller sina fritidsintressen. I metodstödet ges exempel på organisationer vilka den som möter den potentiella extremisten kan försöka förmedla kontakt till, och således bör kunna ses som exempel på önskvärd aktivism. Här nämns socialt och humanitärt arbete såsom Röda Korset, Rädda barnen o.dyl. (Nationella samordnaren mot våldsbejakande extremism 2016f).

6.1.3. Extremisten, identiteten och engagemanget

För att analysera såväl den uttalade meningen som den outtalade kan begreppet kollektiv identitet användas. Kollektiv identitet kan bl.a. yttra sig i ovan nämnda egenskaper som att omge sig med attribut, studera material, utveckla relationer till nya grupper samt genomföra protestaktioner för sociala rörelser. Detta är en del av att relatera till en rörelses kollektiva identitet och överensstämmer med Meluccis definition av begreppet - känslan av mening i att genomföra aktioner och känna samhörighet med ett kollektiv (Wettergren 2005:64). Vad som däremot skiljer det önskvärda från det icke-önskvärda engagemanget är skillnaden i rörelsens repertoire of contention, vilket är ett begrepp kopplat till sociala rörelser aktioner och definieras av Charles Tilly som "the ways that people act together in pursuit of shared interests" (Tarrow 2011:39). De uttryck för kollektiv identitet som ses som varningstecken för radikaliserings mot våldsbejakande extremism förefaller icke-önskvärda eftersom de förknippas med en repertoire of contention som innefattar våldsbejakande handlingar och åsikter.

Vid fortsatt läsning av materialet uttrycks hur komplext arbetet med att förebygga extremism är, vilket därmed gör det svårt att veta att de orostecken som listas faktiskt är exempel på att en person håller på att dras in i våldsbejakande extremism: "Som professionell får man fråga sig själv om beteendet kan vara ett rop på uppmärksamhet, utanförskap eller en helt naturlig del av en tonårsprocess där identitetssökande och fascination för subkulturer ingår" (Nationella samordnaren mot våldsbejakande extremism 2016a). Detta kan ses som en form av framing, där Samordnaren formar en tolkning av vad våldsbejakande extremism kan bero på, och genom detta lyfter en bild av engagemang som mer än enbart beroende på ideologi. I ett av filmklippen

med förebyggare beskriver en polisassistent i ett närpolisområde hur ”Det är viktigt att veta, eller förstå, att det handlar om individer som har en bakgrund, som av en eller annan anledning känner sig utanför samhället, är olyckliga, eller känner sig orättvist behandlade [...]” (Nationella samordnaren mot våldsbejakande extremism 2016k). Trots att citaten ovan syftar till engagemang på individnivå reflekterar det även hur rörelser i stort uppfattas, då dessa citat kan ge bilden av att rörelser inte bygger på ideologiskt engagemang utan på ex. identitetssökande, fascination för subkulturer eller utanförskap. Även ljudklippen med avhoppade extremister (Nationella samordnaren mot våldsbejakande extremism 2016l) stärker delvis denna bild. Avhopparna från islamistisk- och vänsterextremism hade ideologiska utgångspunkter för sitt engagemang, medan högerextremisten drogs till rörelsen för våldets skull, även om han menar att det var naturligt att han drogs till en rasistisk rörelse då han sedan tidigare känt motstånd mot invandrare. Ljudklippen bygger dock upp en bild av den inre konflikt som Samtalskompassen strävar efter att skapa, vilket jag återkommer till i analysens sista del gällande repression. Alla tre avhoppare har efter ett tag i rörelsen självmant börjat känna en inre stridighet där de börjat känna att rörelsen tar ideologin för långt, eller att det är fel sätt att föra kampen, varpå de valt att lämna rörelsen (ibid).

Att Samtalskompassen frekvent lyfter svårigheten i att veta om en person håller på att radikaliseras mot våldsbejakande extremism kan ses som textens modalitet, dvs. i vilken grad Samordnaren instämmer i påståendet om den potentiellt radikala extremisten. En återkommande mening förefaller vara att det är svårt att säga något om vad som egentligen är varningstecken för våldsbejakande extremism. ”Att ha höga riskfaktorer är inte synonymt med att vara kriminell eller på väg in i radikalisering. Det kan tvärtom vara så att personer med låga riskfaktorer kriminaliseras eller radikaliseras” (Nationella samordnaren mot våldsbejakande extremism 2016f).

Fortsättningsvis gällande komplexitet står det i Samtalskompassen: ”Att en grupp unga uppvisar ett eller flera av dessa tecken betyder inte automatiskt att de är på väg att radikaliseras eller att det finns en närvaro av våldsbejakande extremism i kommunen” (Nationella samordnaren mot våldsbejakande extremism 2016a). Samtidigt ges bilden av att personer som uppvisar vad Samtalskompassen benämner som ”riskbeteende” (ibid) potentiellt kan eskalera till extremism om inte åtgärder tas: ”Riskerar man att göra ett oroande eller problematiskt beteende normalt och accepterat om man förhåller sig passiv?” (ibid). Även detta kan ses som en form av framing där kollektiv identitet och samhörighet med en rörelse lyfts som en potentiellt tickande bomb som kan explodera, trots att Samordnaren själv medger att dessa

tecken kan vara svåra att tyda. Materialet lyfter även hur en insats kan riskera att bekräfta den potentiella extremistens känsla av förföljelse och misstro mot myndighetspersoner (ibid). En diskurs i materialet tenderar således säga att det dels är svårt att veta om en person verkligen håller på att dras in i våldsbejakande extremism eller om den enbart engagerar sig i samhället på ett legitimt sätt, och att de metoder som ges i Samtalskompassen kan fungera, men också lika gärna kan ha motsatt effekt och öka den potentiella extremistens misstro till samhället. Detta kan jämföras med Lindekildes diskussion om iatrogenic effects, negativa biverkningar (2012c). Samtalskompassen förefaller medveten om åtgärdens eventuellt negativa biverkningar, men ur den aspekten att det riskerar öka extremistens misstro till samhället, inte som den potentiella stämplingseffekt ledande till en persons radikaliserings vilken Lindekilde bedömde vara en reell risk gällande åtgärder baserade på repressiv liberalism.

6.1.4. Extremisten och de ideologiska förebilderna

I Samtalskompassen förs en konfliktfylld diskurs gällande våldsbejakande material och ideologiska förebilder. Å ena sidan introduceras den höger- och islamistiska extremismen som betydligt våldsammare än vänsterextremismen. Islamistisk extremism introduceras under rubriken "Krigsbilder" (Nationella samordnaren mot våldsbejakande extremism 2016d) och högerextremismen under rubriken "Rasism och judehat" (Nationella samordnaren mot våldsbejakande extremism 2016c). Vänsterextremismen beskrivs däremot som "En politisk subkultur" (Nationella samordnaren mot våldsbejakande extremism 2016b), vilket har en betydligt mildare framtoning.

Å andra sidan lyfts de olika rörelsernas ideologier som att alla former av extremism är lika illa, då både höger-, vänster- samt islamistisk extremism menar att våld är legitimt i vissa situationer, och Samtalskompassen lyfter detta som det vilket gör en rörelse våldsbejakande. För den autonoma vänstern som beskrivs kämpa "bland annat mot rasism, nazism, sexism, homofobi, för en bättre miljö och djurens rättigheter" (ibid) beskrivs aktioner utifrån att "I likhet med hur det fungerar i andra extremistmiljöer ser många inom den autonoma vänstern sig själva som del av en 'motståndsrörelse' som bekämpar ett förtryckande samhälle inifrån" (ibid). Således förs en diskurs som likställer de olika formerna av extremism, trots att det erkänns att det mellan de olika ideologierna finns skillnad i motivering till bruk av våld. De ideologiska förebilderna för vänsterextremismen beskrivs vilja organisera samhället på ett visst sätt, se upp till Zapatisterna för att "de skapat en maktstruktur där inflytandet går nerifrån och uppåt i organisationen, en decentralisering med anarkistiska rötter" (ibid) samt argumentera för ett aktivt ingripande mot kapitalismen (ibid). Detta skiljer sig förslagsvis från att som hos högerextremismens ideologer

plädера för ett krig om den vita rasens överlevnad (Nationella samordnaren mot våldsbejakande extremism 2016c), eller som hos Sayyid Qutb, en av den islamistiska extremismens ideologer, mena att "Alla sanna muslimer måste ta till vapen i kampen för islam, [...], och de muslimer som inte delar denna världsbild är inga sanna muslimer och kan dödas" (Nationella samordnaren mot våldsbejakande extremism 2016d). Samtalskompassen lyfter dock även att "Ofta romantiseras 1970-talets vänsterterrorgrupper i retorik och propaganda" (Nationella samordnaren mot våldsbejakande extremism 2016b), och exemplifierar med *Rote Armee Fraktion* och *Röda Brigaderna*. Enligt Samtalskompassen lyfts dessa som inspirationer gällande "väpnade konfrontationer med den imperialistiska staten" (Alarmkalendern citerad ibid) samt hur "man måste ha kunskap och ideologisk övertygelse för att kunna stå emot när staten slår tillbaka med alla dess vapen" (Revolutionära Fronten citerad ibid). Samtalskompassen kan således sägas föra en diskurs där dessa ideologier beskrivs som kompatibla, och framställer kollektiv identitet med någondera av rörelserna som lika allvarliga varningstecken.

6.1.5. Sammanfattning

För att summera denna del av analysen ska jag återgå till min första forskningsfråga: Hur formar Samtalskompassen bilden av personer i riskzonen för att infalla i våldsbejakande extremism? Som det framgått ovan är bilden av den våldsbejakande extremisten komplex. Kortfattat kan sägas att den potentiella extremisten beskrivs som en person vilken visar tecken på kollektiv identitet formulerad i anslutning till, eller bara intresse för, någon av de rörelser som beskrivs i Samtalskompassen. Det är en person som anser att våld kan vara legitimt i vissa situationer, som är föränderlig i sina relationer och intressen, och som uttrycker hat mot specifika grupper eller ser dessa som fiender.

6.2. Brottsprevention

Följande analysdel kommer behandla den andra forskningsfrågan gällande hur Samtalskompassen menar att de yrkesverksamma som nämns ska kunna motverka radikaliseringsin i våldsbejakande extremism. Här kommer även fokus ligga på diskursanalysens sociala praktik utifrån ett brottspreventivt perspektiv.

6.2.1. Socialisation och kontroll

I Samtalskompassen finns en diskurs om förebyggande arbete vilken tenderar att lyfta övervakning och dialog som en viktig del av preventionen. En bild ges av att vuxna i alla delar av samhället ska vara observanta på hur ungdomar i deras närhet beter sig:

Riskbeteenden varierar och kan visa sig på olika sätt för olika vuxna. Personal på fritids eller på fritidsgården kan lägga märke till oroande nätvanor. Föräldrar snappar upp saker som sägs och görs hemma, som inte märks i skolan. Fältare märker förändringar på gatan om kvällarna.

(Nationella samordnaren mot våldsbejakande extremism 2016a)

Samtalskompassens diskurs reproducerar den redan existerande brottspreventiva diskursordningen. Den diskursiva praktiken, där Samtalskompassens material tenderar vara förbehållet den grupp som ska arbeta preventivt med ungdomarna, bygger på den brottspreventiva diskursen i de länder vars arbete mot våldsbejakande extremism åtgärden inspirerats av. Samtalskompassens förebyggande arbete faller in i diskursen om kontroll som brottsprevention, då den kan ses som en form av övervakning. I Sahlins preventionstypologi (2000:86-88) kan detta ses som att Samtalskompassens överordnade värde är samhällets ordning, då den lyfter våldsbejakande extremism som ett hot mot demokratin, och åtgärdens objekt det (potentiellt) kriminella beteendet. Dock kan det överordnade värdet för Samtalskompassen även sägas vara individens välfärd/frihet. Förutsatt att åtgärdens objekt är beteenden kan Samtalskompassen även sägas föra en diskurs om socialisation som brottsprevention, om man utgår från Sahlins typologi. Detta eftersom Samtalskompassen, gällande förändringsprocesser ut ur extremism, lyfter hur ”Förändringen sker på grund av ett rationellt val för att slippa obehagliga konsekvenser [...]” (Nationella samordnaren mot våldsbejakande extremism 2016i). Detta överensstämmer med hur socialisationsmodellen söker ändra individers beteende för deras eget välbefinnande. Det överensstämmer också med socialisationsmodellens andra syfte, att främja ett beteende som gynnar samhället. Detta sker dels genom den inre kontroll som sker vid internaliseringen av normer och, som tidigare nämnt, vad Samtalskompassen lyfter som icke-önskvärt engagemang.

Om individen hänger i våldsbejakande extremistiska miljöer on- eller offline, är det viktigt att intressera sig för det ideologiska ställningstagandet. Avvakta tills individen själv tar upp det. Huvudregeln är att först fokusera på att bygga en bra relation, undersöka livssituationen och arbeta med motivationen. Ibland räcker det för att individen själv börjar se miljöer som mindre attraktiva och andra miljöer som mer attraktiva.

(Nationella samordnaren mot våldsbejakande extremism 2016f)

Ovanstående citat förefaller mena att det finns en samhällelig norm av korrekta miljöer att engagera sig i, och att engagemang i andra, felaktiga, miljöer ska motarbetas genom att de yrkesverksamma som materialet vänder sig till ska arbeta med motivationen hos den som

förefaller dras mot våldsbejakande extremism. Detta, att individen börjar se somliga miljöer som attraktiva och andra som mindre attraktiva, kan ses som internalisering av normer vilket Sahlin lyfter i socialisationsmodellen.

6.2.2. Sammanfattning

För att kunna sammanfatta ovanstående del av analysen återgår jag till uppsatsens andra forskningsfråga: Hur menar Samtalskompassen att yrkesverksamma såsom socialsekreterare, lärare, fritidsledare, närpolis, kuratorer, fältassistenter, skolsköterskor, ungdomsledare m.m. ska motverka radikaliseringsinriktad våldsbejakande extremism? Samtalskompassen förefaller bygga på en brottspreventiv tanke om att våldsbejakande extremism kan förebyggas genom övervakning av personer i ungdomars närhet samt dialog med personer den potentiella våldsbejakande extremisten känner förtroende för. Enligt Sahlins preventionstypologi kan detta förebyggande arbete beskrivas som socialisation genom internalisering av normer, samt kontroll genom övervakning av individer. Åtgärden bör dock även kunna ses som repression, vilket följande del av analysen ämnar behandla.

6.3. Mer än prevention?

Den följande, tillika sista, analysdelen kommer behandla uppsatsens tredje forskningsfråga - om det, utifrån tidigare nämnda risk för förebyggande av all aktivism, går att förstå Samtalskompassen som repression av aktivism såväl som preventiv mot brott. Även denna analysdel ämnar diskutera den sociala praktiken innan analysen övergår i uppsatsens sista del - den sammanfattande diskussionen.

6.3.1. Repression

Gällande hur positiv förändring kan stöttas hos både den våldsbejakande extremisten såväl som personen i riskzonen för radikaliseringsföreläggelse föreslår Samtalskompassen ett flertal handlingsmöjligheter. En stor del av dessa handlingsmöjligheter bygger på att kunna styra personen i en annan riktning, och utgår från den tidigare beskrivna tanken att engagemanget inte alltid bygger på ideologi. Exempelvis beskrivs hur individens motivation kan aktiveras på andra, legitima och icke-våldsbejakande, sätt.

Individen har identitetsmässiga eller sociala behov: Ta upp existentiella frågor i dialogen, eller hjälp individen in i nya sociala sammanhang via praktikplatser, sommarjobb, fritidsaktiviteter etc.

Individen har behov av spänning: Hjälpt honom/henne att börja med fysiskt krävande sporter eller förmedla kontakt med fysiskt krävande arbetsplatser, t ex brandkår, ambulans, ridskolor, polis, teater, dans, räddningstjänst etc.

Individen har ett samhällsengagemang: Förmedla kontakt med socialt och humanitärt arbete, t ex Stadsmissionen, Röda Korset, Rädda Barnen, Läkare utan gränser etc.

(Nationella samordnaren mot våldsbejakande extremism 2016f)

Inledningsvis kan detta förändringsarbete analyseras utifrån Earls repressionstypologi: den repressiva agenten, form av repression samt huruvida den är overt eller covert (2003:47-48). Den repressiva agenten är i detta fall kopplad till den nationella politiska eliten, men hur pass starkt kopplad den är skiljer sig från yrke till yrke, då vissa yrken styrs på statlig nivå såsom polis medan exempelvis lärare anställs på kommunal nivå. Gällande repressionens form bör Samtalskompassen kunna ses som en form av channeling, då Earl exempelvis menar att channeling kan fokusera på protestens form. Detta kan relateras till Samtalskompassens fall, då denna ämnar styra protesten från våldsbejakande aktivism till andra uttrycksformer, beroende på vilket behov individen förefaller ha. Huruvida repressionen är overt eller covert kan diskuteras då agenterna som är målgruppen för Samtalskompassen är yrken som är fullt synliga och som många ungdomar interagerar med till vardags. Som tidigare diskuterat tenderar dock Samtalskompassens diskurs att vara privat, men insatsen som sådan bör ses som synlig då den inkluderar samtal med individer i riskzonen för radikaliserings mot våldsbejakande extremism. Synligheten i insatsen beskrivs dock som potentiellt problematisk: ”Riskerar en insats att förvärra problemet och ytterligare stigmatisera individen? Insatsen kan tolkas kontraproduktivt som en bekräftelse på att myndigheterna övervakar och förföljer individen” (Nationella samordnaren mot våldsbejakande extremism 2016a).

Samtalskompassens metod kan kopplas till hur Tilly definierar repression som att öka kostnaden för deltagande (Earl 2003:46). Metodstödet i Samtalskompassen ska genom empati och individfokus öka motivationen till förändring hos en person som dras till eller befinner sig i våldsbejakande miljöer. Förhållningssättet *motiverande samtal* som metodstödet bygger på ”utvecklades ursprungligen för att öka den inre motivationen till förändring hos människor med destruktiva beroendebeteenden, främst missbruk” (Nationella samordnaren mot våldsbejakande extremism 2016g). Detta beskrivs i Samtalskompassen som att

Målet är att *skapa en konflikt inom individen*. Konflikten inom individen kan beskrivas som diskrepans (skillnad) mellan hur det är nu och hur individen önskar att det skulle vara. Detta kan skapa en drivkraft till förändring.

(ibid)

Ovanstående citat kan ses som hur arbetet mot extremism går ut på att öka den upplevda kostnaden av deltagande i våldsbejakande miljöer för individen så att den ska vara mottaglig att styras i en annan riktning. Detta skulle kunna jämföras med Ferree's mesonivå av soft repression, stigmatisering, vilken också bygger på att öka kostnaden för att identifiera sig med en grupp (2005:146).

Samtalskompassen lyfter också stigmatisering, men snarare i bemärkelsen att personer i en extremistisk rörelse undviker att lämna rörelsen av rädsla för stigmatisering av samhället och personer i deras närhet. Gällande arbete med det som hindrar individens motivation till förändring beskrivs bl.a. ”Att övervinna press från andra, känsla av stigmatisering eller rädsla: stötta mentalt och stöd nya sociala relationer” (Nationella samordnaren mot våldsbejakande extremism 2016f). Rädsla för stigmatisering är, som nämnts i tidigare forskning, en orsak till att folk inte vågar lämna en extremistisk miljö (Bjørge & Gjelsvik 2015:34-36). Dock finns ingen reflektion i Samtalskompassen över att den potentiella stigmatiseringen kan komma från myndighetshåll, genom att Samtalskompassen benämner vissa beteenden och kollektiva identiteter som våldsbejakande extremistiska.

Inslag av coercive repression, alltså bruk av våld eller uppvisande av styrka, finns också i Samtalskompassen. Detta föreslås dock som en sista utväg. Exempelvis om det vid utredning visar sig att ”individen är så tätt knuten till en våldsbejakande extremistisk grupp att det utgör en fara för hans eller hennes säkerhet. Då kan kontakt med Säkerhetspolisen krävas” (Nationella samordnaren mot våldsbejakande extremism 2016a). Ingen utförligare beskrivning av vad Säkerhetspolisen ska bidra med ges i materialet, men detta kan ändå ses som en form av coercive repression då kontakt med Säkerhetspolisen kan ses som uppvisande av styrka och det med största sannolikhet höjer kostnaden för deltagande i aktioner.

Vid läsning av materialet framstår Samtalskompassen dock som enbart brottspreventiv:

Det individuella riskbeteendet kan jämföras med motsvarande för kriminalitet eller missbruk. Det vill säga ett beteende som omedelbart eller på sikt kan medföra skador för en själv eller andra.

Därför är förebyggande arbete mot våldsbejakande extremism ett av flera perspektiv inom brottsförebyggande arbete. Och därför kan man använda mycket av den kunskap som finns inom brottsförebyggande arbete generellt.

(ibid)

Genom ovanstående citat tar Samtalskompassen, som nämnt, en plats i diskursordningen om brottsprevention. Brottsprevention som sådan beskrivs som ett positivt klingande koncept vilket ska kunna motverka beteende som kan vara skadligt för den våldsbejakande extremisten såväl som för dess omgivning. Även detta är intressant ur ett framing-perspektiv, då extremism lyfts som kompatibel med missbruk och därmed närmast frammas som ett sjukdomstillstånd extremisten inte själv kan ta sig ur. I relation till makt kan detta ses som hur Samtalskompassen framställer sig som en strikt hjälpande åtgärd och inte alls som repression, då den lyfter hur åtgärden hjälper och tar hand om personer den menar annars skulle skada sig själva.

Som tidigare beskrivet bör dock åtgärden även kunna beskrivas som repression. Repressiva åtgärder är inte per definition negativa, men begreppet repression som sådant bör onekligen kunna sägas ha en mer negativ klang än brottsprevention. Om den sociala praktiken i en kritisk diskursanalys ska göra anspråk på att uttala sig om maktförhållanden, kan det i Samtalskompassens fall diskuteras hur Samtalskompassen aktivt framställs som en positiv, brottspreventiv och hjälpande åtgärd. Detta kan jämföras med hur Johansson och Arvidsson (2016:365) menar att preventionen ramas in som antingen ett främjande av det goda eller ett bekämpande av det onda. Genom denna bild av Samtalskompassen som brottspreventiv blir därmed de yrkesverksamma som materialet vänder sig till inte repressiva agenter, utan snarare personer vilka bistår samhället genom att förebygga ett potentiellt skadligt beteende. Åtgärden blir ett främjande av det goda, vilket framställer Samtalskompassen i ett positivare ljus än om åtgärden hade fört en uttalad diskurs om repression.

6.3.2. Sammanfattning

Ovanstående analysdel ämnade besvara min tredje forskningsfråga: Går det, utifrån tidigare nämnda risk för förebyggande av all aktivism, att förstå Samtalskompassen som repression av aktivism såväl som preventiv mot brott? Som analysen visat bör de åtgärder vilka Samtalskompassen menar kan bemöta våldsbejakande extremism kunna ses som repressiva såväl som brottspreventiva. Denna repression tar sig främst uttryck i åtgärder som kan ses som soft repression och channeling, men även enstaka inslag av coercive repression såsom uppvisande av styrka. De yrkesverksamma personer som ska använda sig av materialet blir således repressiva agenter, med syftet att styra protester i den riktning som Samtalskompassen vill lyfta som positiv för samhället.

7. Sammanfattande diskussion

Syftet med denna uppsats var att kritiskt granska Samtalskompassen som specifik brottspreventiv åtgärd mot våldsbejakande extremism. Som utbildningsinsats ämnar Samtalskompassen lyfta varningstecken på vad som kan känneteckna engagemang i våldsbejakande extremistiska rörelser samt stöd för dialog vid misstanke om radikaliserings. Åtgärden syftar till att de som i sitt yrkesliv möter personer, främst unga, som uppfattas ligga i riskzonen för att radikaliseras mot våldsbejakande extremism, genom materialet ska få stöd och hjälp vid misstanke om att en person i dess närhet håller på att radikaliseras.

Rätten till protest och demonstration är en grundläggande demokratisk rättighet och jag menar att det finns en risk att en åtgärd som handlar om att förebygga våldsbejakande aktivism, genom att beskriva varningstecken för sådant engagemang, även riskerar att förebygga aktivism överlag. Utifrån det intresserade jag mig för hur Samtalskompassen formar bilden av personer i riskzonen för att infalla i våldsbejakande extremism, på vilket sätt yrkesverksamma utifrån Samtalskompassen ska kunna förebygga radikaliserings mot våldsbejakande extremism samt om det, utifrån tidigare nämnda risk för förebyggande av all aktivism, går att förstå Samtalskompassen som repression av aktivism såväl som preventiv mot brott.

För att kunna belysa dessa frågor valde jag att närma mig mitt ämne från en annan teoretisk infallsvinkel än tidigare forskning, nämligen genom att använda mig av begrepp och teorier vanliga i social rörelseforskning, exempelvis rörande kollektiv identitet, framing och repression.

Resultatet av analysen blev att Samtalskompassen beskriver bilden av personen i risk för radikaliserings mot våldsbejakande extremism som komplex, men även som en person vilken uttrycker kollektiv identitet förknippad med de rörelser samt de åsikter vilka i Samtalskompassen klassas som våldsbejakande. Även föränderlighet i relationer beskrivs som ett varningstecken. I analysen kom jag även fram till att Samtalskompassens brottspreventiva arbete bygger på att yrkesverksamma utövar socialisation genom att sträva efter den potentiellt våldsbejakande individens internalisering av samhälleliga normer, samt kontroll genom övervakning av individer. Avslutningsvis kom jag i analysen fram till att Samtalskompassen spänner över olika grader av repression, främst genom att förespråka soft repression och channeling, men även i extremfall coercive repression genom att uppmana till kontakt med Säkerhetspolisen.

Problematiken i att förebygga våldsbejakande aktivism utan att förebygga aktivism överlag menar jag inte har bemötts i Samtalskompassen på det sätt en så pass allvarlig fråga bör mötas. Materialet nämner flera gånger komplexiteten i att veta om varningstecken faktiskt är varningstecken eller bara symptom på identitetssökande, men utifrån bilden som ges av den potentiellt våldsbejakande extremisten kan flera av varningstecknen lika gärna vara exempel på fredlig aktivism, eller rentav bara intresse för olika rörelser eller politiska åsikter. Jag vill därmed poängtera att en negativ konsekvens av Samtalskompassen kan bli att den även förebygger aktivism som egentligen ligger i samhällets intresse, såsom aktivism för ex. jämlikhet, jämställdhet och antirasism. Här ligger även vad jag anser är det största dilemmat med att Samtalskompassen likställer de olika extremistiska ideologierna. Ska ex. antirasistisk extremism förebyggas utifrån samma premisser som rasistisk extremism?

Det finns många alternativa forskningsfrågor och tillvägagångssätt jag gärna hade tagit mig an Samtalskompassen med, men som tyvärr låg utanför detta arbetes ramar. Intressanta infallsvinklar på materialet hade exempelvis varit hur de rörelser som omnämns som våldsbejakande i materialet, eller hur de yrkesverksamma som ska jobba utifrån det, upplever åtgärden. Förslagsvis kan detta lämnas till framtida forskning att besvara.

Avslutningsvis vill jag återigen lyfta att denna uppsats har en kvalitativ utgångspunkt och således inte strävar efter generaliserbarhet. Inte heller vill jag hävda att forskningen som sådan kan kallas objektiv, eftersom tolkning av text alltid i slutändan ligger i tolkarens öga, även om den givetvis kan vara mer eller mindre väl underbyggd av argument. Således hade en annan infallsvinkel, andra teorier och andra perspektiv säkerligen funnit andra saker av intresse i texten. Det jag hoppas denna uppsats har bidragit med är en kritisk granskning och fördjupad förståelse av vad Samtalskompassens material säger. Genom materialet formas en bild av en extremist, men vilken lika gärna skulle kunna beskriva en fredlig aktivist. Samtalskompassen som åtgärd riskerar därmed att verka inskränkande på all aktivism, vilket blir ett demokratiskt problem. Rätten till protest och demonstration har gett mycket till samhället som vi känner det idag. Den är viktig att värna.

8. Litteraturlista

- Alm, A. (2014). *Våldsbejakande extremism i Sverige: nuläge och tendenser* (DS-rapport, 2014:4). Stockholm: Fritzes Offentliga Publikationer.
- Bergström, G & Boréus, K. (Red.). (2012). *Textens mening och makt: Metodbok i samhällsvetenskaplig text-och diskursanalys*. Lund: Studentlitteratur.
- Bjørgo, T., & Gjelsvik, I. M. (2015). *Forskning på forebygging av radikaliserings og voldelig ekstremisme: En kunnskapsstatus* (PHS Forskning 2015: 2). Oslo: Politihøgskolen.
- Culler, J. (2007). *On deconstruction: Theory and criticism after structuralism*. Ithaca: Cornell University Press.
- Earl, J. (2003). Tanks, Tear Gas, and Taxes: Toward a Theory of Movement Repression. *Sociological Theory*. 21(1), 44-68.
- Ferree, M. M. (2005). Soft repression: ridicule, stigma, and silencing in gender-based movements. In C. Davenport, H. Johnston & C. Mueller (Eds.), *Repression and mobilization* (s. 138-155). Minneapolis: University of Minnesota Press.
- Göteborgs Stad. (u.å.). *Allmän handling, offentlig handling*. Hämtad 2016-09-28 från http://goteborg.se/wps/portal/start/kommun-o-politik/beslut-insyn-och-rattskerhet/offentlig-handling!/ut/p/z1/hY5RC4IwFIV_ja-792LL2duCiCQCH0rbS2isKaiTuRr067PHoOi8fZwPzgEFJaiherSm8q0dqm7ms1pejoS5WJN_EkW83uFsfThnPBWKKUPwT1Fzjj0iEDFRb9yxce4aMLwRRHFNCPEU-XteDnUsDCinb9ppx-5uftV4P06rCCMMITBjrek0m_Q3v7GTh_JTG_vyudeFfAH2cxgn/dz/d5/L2dBISEvZ0FBIS9nQSEh/
- Hunt, S. A. & Benford, R. D. (2004). Collective identity, solidarity, and commitment. In D. A. Snow, S. A. Soule & H. Kriesi (Eds.), *The Blackwell Companion to Social Movements* (pp. 433-458). Oxford: Blackwell Publishing Ltd.
- Johansson, S. & Arvidsson, M. (2016). Att bekämpa det onda eller främja det goda: Fyra verksamhetsperspektiv på individer i våldsbejakande miljöer samt preventionsarbete runt dessa. *Sociologisk Forskning*, 53(4), 345-370.

Ju 2014:14. *Verksamhetsrapport: en nationell samordnare för att värna demokratin mot våldsbejakande extremism*. Stockholm: Kulturdepartementet.

Kayaoglu, M. (2008). *Terrorism and strain: an exploratory analysis of the impact that individual strain and negative affect have on behaviour among trained turkish hezbollah members*. Texas: University of North Texas.

Lindekilde, L. (2012a). Introduction: assessing the effectiveness of counter-radicalisation policies in northwestern Europe. *Critical Studies on Terrorism*, 5(3), 335-344.

Lindekilde, L. (2012b). Value for Money? Problems of Impact Assessment of Counter-Radicalisation Policies on End Target Groups: The Case of Denmark. *European Journal on Criminal Policy and Research*, 18(4), 385–402.

Lindekilde, L. (2012c) Neo-liberal governing of “radicals”: Danish radicalization prevention policies and potential latrogenic effects. *International journal of conflict and violence*, 6(1), 109-125.

Nasser-Edine, M., Garnham, B., Agostino, K., & Caluya, G. (2011). *Countering Violent Extremism (CVE)*. Edinburgh: Department of Defence; Defence Science and Technology Organisation.

Nationella samordnaren mot våldsbejakande extremism. (2016a). *Förebyggande arbete*. Hämtad 2016-12-06 från

<http://samtalskompassen.samordnarenmotextremism.se/metod/forebyggande-arbete/>

Nationella samordnaren mot våldsbejakande extremism. (2016b). *Våldsbejakande vänsterextremism: Ideologi*. Hämtad 2016-12-06 från

<http://samtalskompassen.samordnarenmotextremism.se/valdsbejakande-extremism/valdsbejakande-vansterextremism/ideologi/>

Nationella samordnaren mot våldsbejakande extremism. (2016c). *Våldsbejakande högerextremism: Ideologi*. Hämtad 2016-12-06 från

<http://samtalskompassen.samordnarenmotextremism.se/valdsbejakande-extremism/valdsbejakande-hogerextremism/ideologi/>

Nationella samordnaren mot våldsbejakande extremism. (2016d). *Våldsbejakande islamism: Ideologi*. Hämtad 2016-12-06 från

<http://samtalskompassen.samordnarenmotextremism.se/valdsbejakande-extremism/valdsbejakande-islamism/ideologi/>

Nationella samordnaren mot våldsbejakande extremism. (2016e). *Samtalskompassen*. Hämtad 2016-12-08 från <http://samtalskompassen.samordnarenmotextremism.se/>

Nationella samordnaren mot våldsbejakande extremism. (2016f). *Att stötta positiv förändring*. Hämtad 2016-12-09 från

<http://samtalskompassen.samordnarenmotextremism.se/metod/samtalskompassen/samtal-individ/att-stotta-positiv-forandring/>

Nationella samordnaren mot våldsbejakande extremism. (2016g). *Om metodstödet*. Hämtad 2016-12-12 från

<http://samtalskompassen.samordnarenmotextremism.se/metod/samtalskompassen/samtal-individ/om-metodstodet/>

Nationella samordnaren mot våldsbejakande extremism. (2016h). *Övergripande: Vägen in*. Hämtad 2016-12-12 från

<http://samtalskompassen.samordnarenmotextremism.se/valdsbejakande-extremism/overgripande/vagen-in/>

Nationella samordnaren mot våldsbejakande extremism. (2016i). *Förändringsprocesser*. Hämtad 2016-12-19 från

<http://samtalskompassen.samordnarenmotextremism.se/metod/samtalskompassen/samtal-individ/forandningsprocesser/>

Nationella samordnaren mot våldsbejakande extremism. (2016j). *Definition*. Hämtad 2016-12-19 från <http://samtalskompassen.samordnarenmotextremism.se/oversikt/definition/>

Nationella samordnaren mot våldsbejakande extremism. (2016k). *Film: förebyggare*. Hämtad 2016-12-29 från <http://samtalskompassen.samordnarenmotextremism.se/material/film/>

Nationella samordnaren mot våldsbejakande extremism. (2016l). *Ljud: avhoppare*. Hämtad 2016-12-30 från <http://samtalskompassen.samordnarenmotextremism.se/material/ljud/>

Ranstorp, M., & Hyllengren, P. (2013). *Förebyggande av våldsbejakande extremism i tredjeland: Åtgärder för att förhindra att personer ansluter sig till väpnade extremistgrupper i konfliktzoner* (CATS-rapport, 2013). Stockholm: Centrum för Asymmetriska Hot- och TerrorismStudier (CATS), Försvarshögskolan.

Ranstorp, M., Gustavsson, L., & Hyllengren, P. (2015). *Förebyggande av våldsbejakande extremism på lokal nivå: Exempel och lärdomar från Sverige och Europa* (CATS-rapport, 2015). Stockholm: Centrum för Asymmetriska Hot- och TerrorismStudier (CATS), Försvarshögskolan.

Riksdagen. (2016). *Grundlagarna*. Hämtad 2016-10-29 från <http://www.riksdagen.se/sv/sa-funkar-riksdagen/demokrati/grundlagarna/>

Sahlin, I. (2000). *Brottsprevention som begrepp och samhällsfenomen*. Lund: Arkiv förlag.

Snow, D. A. (2004). Framing processes, ideology, and discursive fields. In D. A. Snow, S. A. Soule & H. Kriesi (Eds.), *The Blackwell Companion to Social Movements* (pp. 380-412). Oxford: Blackwell Publishing Ltd.

Sohlberg, P. & Sohlberg, B-M. (2013). *Kunskapens former: Vetenskapsteori och forskningsmetod*. Stockholm: Liber.

SOU 2013:81. *När vi bryr oss: Förslag om samverkan och utbildning för att effektivare förebygga våldsbejakande extremism*. Stockholm: Fritzes Offentliga Publikationer.

Säkerhetspolisen. (2010). *Våldsbejakande islamistisk extremism i Sverige*. Stockholm: Säkerhetspolisen.

Tarrow, S. (2011). *Power in Movement: Social Movements and Contentious Politics*, Cambridge: Cambridge University Press.

Vetenskapsrådet. (2011). *God forskningssed*. Stockholm: Vetenskapsrådet.

Wettergren, Å. (2005). *Moving and Jamming: Implications for Social Movement Theory* (PhD thesis, Karlstad University Studies, 2005:9). Karlstad: Karlstad University. Collected 2016-04-27 from <http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:5303/FULLTEXT01.pdf>

Winther Jørgensen, M. & Phillips, L. (2000). *Diskursanalys som teori och metod*. Lund: Studentlitteratur.

Yin, R. K. (2013). *Kvalitativ forskning från start till mål*. Lund: Studentlitteratur.